

THE UNIVERSITY OF
WINNIPEG

NAJRANIJA SVEDOČANSTVA O KULTURNIM KONTAKTIMA IZMEĐU BALKANA I BLISKOG ISTOKA U PRAISTORIJI

*Otkriće srpsko-kanadskog tima objavljeno je u prestižnom naučnom časopisu **Journal of Human Evolution***

Saopštenje za štampu Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

DATUM OBJAVLJIVANJA – 21.01. 2022.

BEOGRAD – U pećinama Velika i Mala Balanica u Sićevu kod Niša nađeni su brojni kameni artefakti, ostaci neandertalaca i pleistocenske faune koji potiču iz perioda pre 300-240 hiljada godina. Rezultati datovanja i nalazi iz ove dve pećine sada su detaljno objavljeni u časopisu *Journal of Human Evolution*, od strane međunarodnog tima stručnjaka koji čine **Dušan Mihailović** sa Filozofskog fakulteta u Beogradu, **Mirjana Roksandić** sa Univerziteta u Vinipegu i brojni saradnici iz zemlje i inostranstva.

O kulturnim vezama između Balkana i Bliskog istoka u dalekoj prošlosti često se raspravljalo, naročito kada je reč o širenju anatomske modernog čoveka i širenju neolita. Veze između ova dva područja često su i osporavane. Istraživanja Balanice su, međutim, pokazala da se najranija praistorija Evrope ne može posmatrati odvojeno u odnosu na Bliski istok. Ona su potvrdila da su kulturne veze između ova dva područja postojale pre više od 240 hiljada godina, u vreme kada su ljudi počeli regularno da koriste vatru i prave standardizovano oruđe za obradu kože i krzna. Upravo na Bliskom istoku, u jabrudijenskoj kulturi, su otkrivena najstarija vatrišta i veoma specifične alatke za obradu kože i krzna (takozvane Kina postruške). Identične alatke i ostaci vatrišta nalik vatrištu iz pećine Kesem u Izraelu otkriveni

su nedavno i u Balanici, a potiču iz perioda kada u drugim delovima Evrope specijalizovane alatke ovog tipa još uvek nisu počele da se koriste. To ukazuje na to da su pre 300-240 hiljada godina postojala kulturna povezanost zajednica koje su naseljavale Balkan, Anadoliju i Bliski istok. Još uvek se ne može sa sigurnošću reći da li je do preuzimanja kulturnih inovacija sa Bliskog istoka došlo usled populacionih pomeranja ili kulturne transmisije sa Bliskog istoka i ko je bio nosilac ovih promena (neandertalci ili anatomske moderni ljudi). Sigurno je, međutim da su ove inovacije kasnije dovele do konačnog uobličavanja kulturnih obrazaca karakterističnih za srednji paleolit – period koji predstavlja jednu od glavnih prekretnica u ranoj istoriji čovečanstva.

Arheološka iskopavanja pećina u blizini Niša (Balanica, Pešturina) se realizuju u saradnji Filozofskog fakulteta u Beogradu i Univerziteta u Vinipegu, a finansira ih Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije.

Journal of Human Evolution je jedan od vodećih časopisa koji objavljuje radove iz oblasti kulturne i biološke evolucije čoveka. Članak se može naći na sledećem linku <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047248421001901>

KONTAKT SA MEDIJIMA

prof. dr Dušan Mihailović, Filozofski fakultet u Beogradu
+381 63 7062705, dmihailo@f.bg.ac.rs

prof. dr Mirjana Roksandić, Unverzitet u Vinipegu
mroksand@gmail.com